

<div></div>
<div>עין משפט</div> <div>נר מצוה</div>
<p>ד א מיי פֿון מהלכות עבודת כוכבים הלכה ז ועיין כ"מ סוג לאוין כב טו"ש י"ד סימן קמ"א סעיף ז:</p>
<p>ה ב מיי שם פ"ח הלכה יא סמג שם טו"ע י"ד סימן קמ"א סעיף יא: ג מיי פ"י מהלכות מעשר הלכה ז סמג עיין קל"ה:</p>
<p>ז ד מיי שם פ"ג הל' ו סמג עיין קל"ה טו"ע י"ד סימן של"א סעיף פד:</p>

מוסף רש"י

ביטולי מבטיל לה. ודאי ביטול העיני׳ם בלל, מימר אמר. העיני׳ם איהי נפשה לא אצלה. של הנלה עמא של מישב (משילה יד.). משם ראיה. בתמיה (סוכה כח.). חבר שמת. חבר הנלמז על הנמשות ומ (פסחים ד.). מגוריה. גורן (שם ט.). בני יומן. שנתמחרו היום (שם ט.) דבכין הן היום שנתמחרו (שם ט.) הרי הן בחזקת מתוקנין. דודאי לא ילא מתחת ידו עד שגמר כל מלואו (שם ט.). ודא הכא. דכיון דממרחין הן והי הן בבית, דכל מגוריה בבית היל, ודאי טבילי. דהא נגמרה מלאתה ודאי פני הבית וזל שם טבל עולין השעה שרלה פני הבית (שם ט.) דהא חזין שנגמרה מלאתה וממרחין הן (נדה טו.). ספק עשריהבו. ספק עשרין חבר הו ספק לא עשרין ואמי ספק וזי ומולא פירות הללו מידי ודאי טבל, משום דרוב הכרים מעשרין הם מיד קודם שיוחס מתחת ידו (פסחים ט.). התם ודאי ודאי האו. כי היכי דפשיטא לן דביטולי מעיקרא הכי נמי פשיטא לן דעשריהבו, ואין כאן גמטוס והילן אחר הרוב דבכר, אלא חזקה ודאי על כל הכהנים (שם.). חזקה על חבר כו׳. דהואל ופירי דדיה הוא עליה דדיה ומי וחס לגבי עור (שבת כז.). ספק וספק הוא. כי היכי דמספקא לן אי עשריהבו אי לא עשריהבו, הכי נמי איכא לנפוקי אז חל עלייהו שם טבל מעולם אי לא, ומעיקרא אימא לא טבול אטא׳ן שן דעשריהבו, ונתון הויא, אימור עבד להו כד׳ אושעיא, שהניקסא לגבי צמון שלה ואט׳׳ דש וממרה, וחובת טבול חלה בראיית פני הבית, כדב״מ דפסחים (פס): חז בראיית פני הבית אזי נגמרה מלאתה לחול עליו שם טבל, ובסוגרי מלאתה כבר בתוך הבית הוא אלו פני הבית אלא שכנגד דרך פסחים, דמתניא (ברכות לה:). חסדים הראשונים היו מנכסין פירותיהן דרך ערקמטון כדי לחייב כמעט מנכסין דרך גנות דרך חצרות וקרפיות לבית חיי לפרוק, הלכך לא חייל עליהו שם טבל ומותר היקש הוא לאוכף אכילת קבע, ולא יתנא נהי דלא חייל עליהו טיבלא לאכילת ארעי, אכילת קבע מיהא ליתסר, דהא דמיתסרא אכילת קבע קודם בקיעת גורן ונמר מללסא מדרבנן

הוא, וגבי איסור דרבנן מסתין לחזקת חבר שעשרין (פסחים ט.). ומבניסה במורן שלה. כעין מלכל בהמה. ומלכל בהמה פטור מן העשיר (תנחות טו.). אז: צמון של קודם שירה אותה, שאין מתחייב במעשר מן המורה אלא בראיית פני הבית ומשומתה בכרי, אבל לפני מירוח אין ראיית פני הבית קובעתה, דגבי מירוחה ומעשר כתיב דגן, ראשית דגנך, והוא המירוח, לסיק שבמניסה לגבי קודם מירוח לא הוקבע למעשר מן המורה, ורבנן הוא דאסרי אכילת קבע דבכר שלא נגמר מלאתה, אבל אכילת ארעי לא אסרי, ומלכל בהמה ארעי הוא (ברכות לא.) וכענין נדה טו.) וכיון דנשעת ראיית פני הבית לא נגמרה מלאתה למעשה, מו לא מייחידא אט״פ שהוא דשה וממרהה לאחר שהכניסה, מידי דהוי אמכנים פירות דרך גנן וקרפיופו לבית אפילו היא ממורחת. דק״ל דפטורה היאיל ולא ראתה את הפתח (נדה טם.) כדי שתהא בהמתו אוכלת. ואפילו קבע, דכל זמן שאין שם גורני של טבל עליו אינו אסר באכילת ארעי, וכל אכילת בהמה לא גורי עליה משום אכילת קבע, דכעין אפילו קודם מירוח אסרי לאכיל

מא:

והא שברים נינהו. ואי"ת בלא מלמיה דשמואל נמי תקשי רישא לסיפא רישא שברי כלמים מותרין וסיפא תבנית יד ורגל אסורין ויש לומר דאי לאו מלמיה דשמואל הוה אמינא שברי עבודת כוכבים אסורין וסיפא משתמע שפיר בשברי עבודת כוכבים:

בעומדין עץ בסיסן: פ"ה על

זימזם שלהן ולשון מנא קשיא דמשמע בשוק או בשדה לכן נראה לר"ת לפרש שיש להם בית מושב רחצ שיושצין עליו לצדם ואינם נראים כשצדים אלא נראה שכן הן מתחלה נעשים: **איתיביה** **המוציא שברי צלמים** **הרי אלו מותרין** **הא שברי עבודת כוכבים** **אסורין**. נראה לפרש דהכי פריך הך משנה סתמא שנויה ור"מ לא החזיר בה ואי"כ נוכל להעמיד אף כרבנן ובסתם כלמים שאין צידם כלום שנחלקו ר"מ ורבנן מיירי הלא ודאי דייק בשלמא לר"מ דאסר כלמים עצמם הוצרך לשנות היתר בשצדים אלא לרבנן השתא כלמים עצמם שרו שצדים מנעילא אלא ש"מ למידק אחא הא שצדים של עבודת כוכבים אסורין והשתא ליכא לשנוי כדשני לעיל ה"ה אפי" שצרי עבודת כוכבים מותרין ומשום דקא צעי למיתני מנא תבנית יד וכו' דהך מירוצא לא שייך אלא אליצא דר"מ דאסר סתם כלמים אבל לרבנן עדיין הקושיא בדוכתה אמאי תני שצרי כלמים אס לא לדקדק הא שצרי עבודת כוכבים אסורין ומשני לא תוקמה כרבנן ומידוק הא שצרי עבודת כוכבים אסורין אלא תוקמה כר"מ ומידוק הא כלמים עצמם אסורין אבל שצרי עבודת כוכבים לעולם מותרין ומאחר שכל להשמיענו סתמא כר"מ אין להקשות מה שהקשינו לעיל לשמואל יתמי שצרי עבודת כוכבים וכי"ש שצרי כלמים דאי תנא שצרי עבודת כוכבים לא היינו יכולין לדקדק הא כלמים עצמם אסורין אלא הא עבודת כוכבים עצמה אסורה ובהא כו"ע מודו ואין להקשות מאחר דמוקי לה כר"מ לימא משום דצעי למתני סיפא כדשני לעיל כי נראה קצת דוחק (י) בהיות כי צא לאשמעי' מידוע שצנדים ומניח שצרי עבודת כוכבים י משום סיפא אבל השתא קאמר דלא

צא לאשמועינן בשצדים כלל ולא צא אלא לדיוק אבל אליצא דשמואל משמע דצא להודיע דשצדים מותר כדפרשית לעיל:

מדרבי מאיר נשמע דרבנן. לפר"ת דפירש לרבנן דאסרי כל כלמים אף (י) אין צידם כלום חוץ מאחדרעי עומד על פתח מדינה נראה דה"מ למספר מרבנן גופייהו דלעולם בללמים האסורים יש להחמיר בשצרייהם כשצרי עבודת כוכבים עצמה ולרבנן שצריהם מותרין דדבר ידוע הוא שאינם מחמירין יותר מר"מ ואי"כ לימא מרבנן גופייהו נשמע דשצרי עבודת כוכבים מותרין דהא כלמים אסורין שצריהם מותרין ה"נ עבודת כוכבים אסורה שצריהם מותרין ובקוונטרם נמי דקדק דה"מ למספר מרבנן גופייהו ומללמים שש צידם מקל או כפור ושצריהם מותרין אלא משום דלא חזינן בזהדיא צמתני' דשרו שצרי כלמים שהן אסורין: **ואין ספק מוציא מידי ודאי**. בתמיה פ"י ואין ספק היתר הרגיל מוציא מידי ודאי דאי בשאינו רגיל אפילו ספק איסור אינו מוציא מידי ודאי היתר כדמוכח בפ"ק דחולין (דף י.) גבי עור ספק פוגם וכו': **חזקה עץ חבר וכו'**. בירושלמי קאמר תפטר בשמת צמון היישוב פירוש ציישוב הדעת: **ומבניסה** **במוין שלה**. פ"י שלא תראה (ח) בדגן פני

הבית כדי שלא מתחייב במעשר דלמרינן (צ"מ דף פח.) אין הטבל מדרבנן הכניסה דבניה (דף יג.) מיימית לה הכנים שצלין לאכול מהם עיסה אוכל מהם עראי ופטור ואכילת בהמתו דנקט הכא משום דכל אכילת בהמה אפילו קבע שלה חשוב הוא עראי וכדלמרינן (פאה פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שיתמרח בכרי אבל אם ראה פני הבית (י) בדגן או אף צמרות בכרי או בשדה ואין דעתו להביאו לבית נקבע הוא למעשר ולא יוכל לאכול עראי ואף לא להאכיל בהמתו דהנאה של כלוי אסורה בטבל והתם תלינן בשמא הכניסה צמון ואף על גב דמדרבנן אסור לאכול קבע אחי ספק מעשר ומוציא מידי ודאי דרבנן:

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

על צסיסן. על כנן מקום הממוקן (א) לה כיון דלאותצניהו התם ודאי פלחי להו: לא ידרכו כהני דגון על מפסן דגון. אלמא חשיצי להו שצרים: **משם ראיה**. בתמיה: **הסס**. לאו עבודת כוכבים שצורה קחשיצי לה דלניהו כסור כיון שראו אצרים חשובין שלו על מפתן: **שצקים איסריה לדגון**. גבורת ושררת הללם עוצות והלכה וישנה על המפתן. (י) אסרייה שר שלו כמו אסריה דעניותא (י) בשחיתות חולין בפרק כל בשער (דף קה:). **וסתמא כר"מ**. ואע"ג דאסר בללמים מודה בשצריהן: ומקשי' ולדני **יוחנן**. י' דקאמר הכא מודה ר"מ דשצרי כלמים מותרין מדר"מ נשמע לרבנן דרבנן נמי שרו בשצרי עבודת כוכבים דהא כלמים לרבי מאיר עבודת כוכבים לרבנן נמינא ומדר"מ נשמע לרבנן דכי היכי דקאמר שצרי כלמים מותרין ה"נ ודאי ס"ל לרבנן כלמים שש צידן מקל או כפור דשצריהן מותרין. וה"מ למימר מדרבנן נשמע לרבנן דהא אסרי כלמים שש צידן מקל או כפור ומ"מ שצריהן מותרין והאי דלא קאמר הכי משום דלא חזינא דהדיא צמתנימין דקא שרי שצרי אותן כלמים שהן אסורין: **לאו אמר ר"מ וכו'**. לשון קושיא: **הוי ספק וודאי**. ספק להיתר וודאי אסור: **אין ספק מוציא מידי ודאי**. שהחזק תחלה לאיסור: **והא הכא ודאי עניני**. כיון שאנו רואין שנגמרה מלאתה ודאי בחזקת טבל היו מיד: **הסס ודאי וודאי הוא**. כי היכי דפשיטא לך שהיו טבל ה"נ פשיטא לך שעשיטא הסכר מיד שמוחק כפי וצ"א **ספק וספק הוא**. כי היכי דמספקא לן אם עישרין אם לאו נמי מספקא לן אם היו מעולם טבל אם לאו דאע"ג דנגמרה מלאתה השתא ונתמרחו בכרי איכא למימר לא בכו לכלל טבל מעולם: **דעמד להו כרבי אושעיא**. דהכניסה צמון שלה ולא ראה פני הבית. ואע"ג דטבל שלא ראה פני הבית מיתסר באכילת קבע והא מחזקינן להו בחזקת מתוקנין ושרינן להו באכילת קבע אין כאן ספק מוציא מידי ודאי דאכילת קבע דלדאורייתא לא אשכחינן ומדרבנן הוא דמיתסר והימנוה רבנן לחזקת חבר לתקנתא דידהו אבל אי הוה חזינן ליה דמרחניהו

קודם שראו פני הבית וצאו לכלל טבל לא נפקי מן מידי ודאי עד דמעשריניהו קמן: **ומניסה**. לחצירו צמון שלה ולא ימרחמה בכרי צגורן שצדה דמירוח הוא גמר מלאתה והכנסתו לבית הוא קובעתו למעשר לאסור זו אכילת עראי כדלמרינן בהשוכר את הפועלים (צ"מ דף פח.) וכיון דהכניסה קודם גמר מלאתה לא קבעה ליה לכן וכי מהדר להו וממרח להו צמון הבית לא מקצעי דפני הבית הוא דקצעי ולא חוץ הבית כדיליף התם מואכלו בשעריך (דברים טו) ואפילו מירחו בשדה והכניסו דרך גגות וקרפיפות אמרינן בצרכות (דף לה:.) דלא מקצעי: **כדי שסאה בהמא אולגא**. להכי נקט בהמתו דמאכל בהמתו קחשיב ליה אכילת עראי וליכא אפילו איסורא דרבנן כדתנן במסכת פאה (פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שימרח בכרי אלמא מאכל בהמה עראי קרי ליה דלילו גבי אדם אף על גב דלא נמרחו אסור לאכול קבע אלא עראי. ולגבי לא ראה פני הבית נמי בהמתו שריא אבל איזו אסור מדרבנן לאכול קבע אלא עראי אבל אי ראה פני הבית אפילו מאכל בהמה חייב במעשר דהא דתנן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקח לורע ולבהמה פטור צדמאי תנינן לה:

מאיך

קודם שראו פני הבית וצאו לכלל טבל לא נפקי מן מידי ודאי עד דמעשריניהו קמן: **ומניסה**. לחצירו צמון שלה ולא ימרחמה בכרי צגורן שצדה דמירוח הוא גמר מלאתה והכנסתו לבית הוא קובעתו למעשר לאסור זו אכילת עראי כדלמרינן בהשוכר את הפועלים (צ"מ דף פח.) וכיון דהכניסה קודם גמר מלאתה לא קבעה ליה לכן וכי מהדר להו וממרח להו צמון הבית לא מקצעי דפני הבית הוא דקצעי ולא חוץ הבית כדיליף התם מואכלו בשעריך (דברים טו) ואפילו מירחו בשדה והכניסו דרך גגות וקרפיפות אמרינן בצרכות (דף לה:.) דלא מקצעי: **כדי שסאה בהמא אולגא**. להכי נקט בהמתו דמאכל בהמתו קחשיב ליה אכילת עראי וליכא אפילו איסורא דרבנן כדתנן במסכת פאה (פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שימרח בכרי אלמא מאכל בהמה עראי קרי ליה דלילו גבי אדם אף על גב דלא נמרחו אסור לאכול קבע אלא עראי. ולגבי לא ראה פני הבית נמי בהמתו שריא אבל איזו אסור מדרבנן לאכול קבע אלא עראי אבל אי ראה פני הבית אפילו מאכל בהמה חייב במעשר דהא דתנן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקח לורע ולבהמה פטור צדמאי תנינן לה:

עבודה מי יימר דביטולה הוי עבודתו ודאי וביטולם ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא חבר שמת והניח מגוריה מלשון החרס ממגורות והניח מגוריה מלאה פרות וכו' ודברים פשוטין הן ובכמה מקומות פירשנו זה הענין וגם בפסחים.

עבודה מי יימר דביטולה הוי עבודתו ודאי וביטולם ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא חבר שמת והניח מגוריה מלשון החרס ממגורות והניח מגוריה מלאה פרות וכו' ודברים פשוטין הן ובכמה מקומות פירשנו זה הענין וגם בפסחים.

(א) אולי צ"ל ולא ביטולם ופיקר ריש לקיש אם קא שביך לגזון דלמני דשצקיה וכו' כ"ל ומסתם רביט דמשם ראיא לסיק דמותרת ודלא כפרשי' ודוק.

דמן במסכת פאה מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן התעשרות עד שימרח, אבל למאכל אדם נהי דלא טביל מדאורייתא, מיהו כעין אסור מירוח אסרי לאכיל

מסורת הש"ם

(א) נלקמן מב., (ב) מעילה יד., (ג) פ"י פוס' נלקמן מט: ד"ה לא דכ"ע., (ד) נשבת טו: וש"נ., (ה) נפסחים ט. וש"נ., (ו) פסחים ד: ט. (חולין י) מנה טו., (י) נברכות לא., (י"א, ט) נפסחים ט. נדה טו: חוספ' דלהלכות פט"ו ה"יו., (ט) נזיל' בערבי פסחים ק"ל., (י) דמותרין מודה דלר"מ פ"ג רש"א, (כ) כפי ל"ם הגיה דצ"ל אלא משום סיפא.

תורה אור השלם

- ↑ וישכמו בבקר מוקדֶּת וְהָיָה דָגוֹן נָפֵל לְפָנֵינוּ אֶרֶצָהּ לִפְנֵי אֲרֹזֶיךָ וְרֹאשׁ דָּגוֹן וְשֹׁתֵי כִפּוֹת יִדְּיו בְּרִתּוֹת אֶל הַמִּשְׁפָּתָן רַק דָּגוֹן נִשְׁאָר עֲלֶיהָ:

שמואל א א ד
2. על פן לא ידרכו כהני דגון וכל הבאים בית דגון על מפתן דגון באֲשֹׁדֶרֶשׁ עַד דְּיוֹם הָהוּא: שמואל א א ה

גליון הש"ם

גמ' רשב"ל אמר מותרת. עי' פסחים דף ט ע"ב
מוס' ד"ה חוץ:

(א) רש"י ד"ה על כסיסין וכו' הממוקן להן דביצין: (ב) ד"ה שצקים וכו' אסריה ש. י"ב וכן פי' רש"י דעניותא דף יג ריש ע"י: (א) תוספות ד"ה אסיפיה וכו' קל"ה דוחק לומר כי כל וכו' דהא להודיע דשצדים מותר. י"ב ועל כרחק צריך לשנוי התם דמי שצרי כלמים משום אסורא כו' אע"ג דדוחק הוא כיון דלא אפשר לשנוי בגוואל תמרינא אבל הכא איכא לשנוי דלא אשמועינן בשצדים בלל וכו': (ד) ד"ה מדרבי מאיר וכו' אף אם צידם: (ה) ד"ה ומניסה וכו' בריגון פני הבית: (ו) בא"ד פני הבית בריגון או אף וכו' והתם תלינן, כי צ"פ התם צמנר שמת:

רבינו הגנאל

בהו נעבד והוא שעומדין על כננם ואינם שבורין: **איתמר** עבודת כוכבים שנשתברה מאלוהי רבי יוחנן אמר אסורה דלא ביטלה אדם ריש לקיש אמר מותרת כיון שנשתברה אמר בדעתיה איהו לא יכלה לשובי נפשה לאחרני משובה ובסתא מבטיל לה. ומותיב ר' יוחנן לריש לקיש והא ראש דגון ושתי כפות ידיי כרותות דנשתברה מאלוהי היא וביטולם ופירק ריש לקיש הא קא שבקי לדגון דאמרי שבקיה איסוריה לדגון ואולי ויתובי ליה אמתן. ואחינן לפרושי דעתיהו דרבנן מכלל אכל עבודת כוכבים דודאי עבודה מי יימר דביטולה הוי עבודתו ודאי וביטולם ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא חבר שמת והניח מגוריה מלשון החרס ממגורות והניח מגוריה מלאה פרות וכו' ודברים פשוטין הן ובכמה מקומות פירשנו זה הענין וגם בפסחים.

(א) אולי צ"ל ולא ביטולם ופיקר ריש לקיש אם קא שביך לגזון דלמני דשצקיה וכו' כ"ל ומסתם רביט דמשם ראיא לסיק דמותרת ודלא כפרשי' ודוק.

דמן במסכת פאה מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן התעשרות עד שימרח, אבל למאכל אדם נהי דלא טביל מדאורייתא, מיהו כעין אסור מירוח אסרי לאכיל